

ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВ КОНДИТЕРСЬКОЇ ТА ХЛІБОПЕКАРСЬКОЇ ПРОМИСЛОВОСТІ

Страшинська Л.В., д-р екон. наук

Шеремет О.О., д-р екон. наук

Національний університет харчових технологій

Харчова промисловість є галуззю, що орієнтована на задоволення базових потреб громадян, тому вона менше за інші галузі схильна до значних коливань і характеризується відносно стабільним попитом. У складі харчової промисловості кондитерська галузь, навпаки, більше орієнтована на задоволення додаткових потреб споживача, і безпосередньо залежить від рівня життя і доходів населення.

З липня 2021 р. в Україні спостерігається зниження обсягів виробництва кондитерської продукції. Зокрема, обсяги виробництва карамельної та шоколадної груп скоротилися у липні 2021 р. на 25,9% у порівнянні з аналогічним періодом попереднього року. В серпні скорочення продовжилось, його темпи становили 12,5% в порівнянні з серпнем 2020 р. Таке падіння обсягів виробництва даних груп товарів є рекордним за останні роки. Крім того, спостерігається рекордне зростання обсягів імпорту солодоців, зокрема, за перше півріччя цей показник збільшився на 28,8%. Аналогічні показники негативної динаміки фіксувалися і в 2014 р., але тоді це пояснювалося закриттям російського ринку і початком війни.

Головною причиною різкого зменшення обсягів виробництва солодоців є різке зростання ціни на український цукор, який вже протягом року є найдорожчим у світі, а імпорт цукру з-за кордону заблокований надвисоким МИТОМ.

Найбільші темпи падіння обсягів виробництва спостерігались в липні, коли при ціні цукру на Лондонській біржі 424 дол. за тонну українські виробники були змушені закуповувати цукор у вітчизняних компаній по 778 дол. за тонну. Тобто в липні цукор українського виробництва був дорожчим на 83,5% порівняно зі світовими цінами. Отже, на сьогодні дешевше виробляти цукерки в Польщі або в Росії, оскільки місцеві виробники мають доступ до значно дешевшої сировини, ніж українські виробники.

Не в кращому становищі перебувають і підприємства хлібопекарської галузі, які споживають близько 18 тис. т цукру на рік. Збільшення витрат на цукор в перерахунку на рік по галузі становить майже 200 млн. грн. Хлібопекарська галузь лише в першому кварталі 2021 р. втратила 4,2% обсягів реалізації хлібобулочної продукції та 7,8% обсягів реалізації кондитерських виробів. У натуральному виразі це становить 8,4 тис. т продукції [1, С.5].

Продукція хлібопекарської галузі відноситься до соціально значимих товарів. Значна кількість її споживачів належать до соціально вразливих верств населення, які дуже чутливі до зростання цін на продукти. У зв'язку із цим підприємства галузі не можуть в повній мірі компенсувати втрати від збільшення собівартості продукції, і тому на теперішній час значна частка асортименту галузі є збитковою.

Українські харчові асоціації навесні зверталися до уряду з проханням ухвалити законопроект, яким пропонувалося тимчасово (до нового врожаю) дозволити ввезення цукру з 0% ставкою мита в межах невеликої квоти 60 тис. т (що становить менше 5% від загального обсягу споживання в Україні), аби забезпечити країну від дефіциту та стримати шокове зростання цін. Однак навіть в умовах недостатніх обсягів виробництва українського цукру у попередньому маркетинговому році влада не дослухалась до прохання представників переробних галузей та виробників кондитерської продукції щодо тимчасового зниження митної ставки на імпорт цукру, розмір якої нині становить 50%. Законопроект №5673 «Про встановлення тарифної квоти на ввезення в Україну цукру білого» був зареєстрований у парламенті 18 червня поточного року, але

профільний парламентський комітет та уряд його не підтримали. Через позицію влади, спрямовану на підтримку сформованої в Україні цукрової олігополії, підприємства переробних галузей та виробники кондитерської продукції ризикують швидкими темпами втратити значну частину як внутрішнього, так і зовнішнього ринків.

Новим викликом як для кондитерської, так і для цукрової галузей є значне зростання вартості природного газу. У поточному році підвищення вартості тарифів на газ відбувалося щомісяця. Якщо у квітні ця ціна становила 7 грн. за кубометр, то на жовтень постачальники газу пропонували його вже по 27 грн. При цьому у собівартості виготовлення цукру близько 30% становлять витрати на придбання газу, а у виробництві кондитерської продукції ця частка у собівартості при нинішній вартості газу зросте з 3–4% до 10–12%. У зв'язку з цим прогнозується подальше зростання цін на кондитерську продукцію на 5–7%, при тому, що з початку року ці вироби вже подорожчали на 25–30% [1, С.5].

Отже, на розвиток ринку кондитерських і хлібопекарських виробів впливає безліч факторів, які необхідно враховувати вітчизняним підприємствам. Поширення ідей здорового способу життя, нинішній стан економічної, політичної ситуації в Україні й особливо ситуації з пандемією, яка на сьогодні є суттєвим стримуючим фактором розвитку, не сприяє активному розвитку бізнесу. В цих умовах держава повинна докласти всіляких зусиль для підтримки вітчизняних товаровиробників, в тому числі здійснюючи виважену політику регулювання цін.

Література

1. Гук П. Пекарі і кондитери страждають через дорогий цукор. *Хлібний і кондитерський бізнес*. №8 (91). 2021. С.5.
2. Мокряков А. Огляд ринку кондитерських борошняних виробів України. *Хлібний і кондитерський бізнес*. №8 (91). 2021. С.14–22.
3. Тренды-2021 на рынке хлебобулочных и кондитерских изделий. *Хлібний і кондитерський бізнес*. №5 (88). 2021. С.22–26.